

Ember Mária

Nem félünk a Gólemtől?

A meghívót nézegetve először azt hittem, hogy agyagtáblák tüzenetének megtekintésére invitál a Vigadó Galériába Thury Levente. A meghívón ugyanis – a színes és elmozdult modern ajtókeretek sora fölött – egy kosorrú, negroid ajkú profil vonja magára figyelmünket távoli poézisével, merengő nézésével, arcának agyagbarnaságával. Még az a barna rongy is, amely ezt az arcot keretezi, adott töprengeni valót: vajon a sivatag homokja érlelte ilyenné?

A kiállítás címe – *Gólem toalett jelek* – rejtélyes, de esetleges. A művész, aki magát (a kerámiakészítés felől érkezvén) „agyagos”-nak, továbbá (névjegyen is!) „gólemkészítő”-nek nevezi, termékenyítő gondolatokra lelt a prágai Gólem legendájában, tanulmányozta társait is (ezek közé tartozik Goethe bűvészinasának háztartási robotgéppé bűvölt vén seprűje), még a Kabbalába is belekóstolt. Mindez azonban – mondhatnánk joggal – a művész magánügye, a Vigadóba betévedő nézőnek ehhez semmi köze.

S ez így is van. A látogató érvényes, minden magyarázat nélkül megálló, eredeti és korszerű műveket lát. Ezek műfaját meghatározni persze azonnal zavarba ejtő próbálkozás – nem festmények, noha táblára tervezett képek, nem domborművek, miután ragasztott drapériák és ki nem égetett agyagplasztikák együttese. Thury Leventének egyébként az a bevallott törekvése, hogy munkái ne legyenek egyértelműen megítélhetőek – sem a téma, sem a kifejezés oldaláról. Ez annyiban tartozik a nézőre, hogy ezt a meghatározatlanságot ő is érzi. (Reméljük.)

Az utóbbi két és fél év termése ez a kiállítás: agyaglábú gólemek mai töredékei. Korábban minigólemeket mintáztott a művész, akkor még kerámiaszobroknak vélvén őket. Volt köztük földön aluvó, fejjel lefelé széken ülő, kemencenyílásba bebúvó, váza likában lakó. Mostanra szinte csak kezek és fejek maradtak. Kezek vonulása az egyik képen, fejek vonulása a másikon. Ám a kezek repedezettek, mintha régészeti leletek volnának, a

fejekből is csupán a lelapított orr, vastag ajak maradt, s a szemeknek inkább csak a jelzése. Töredék-kézbe temetett arctöredék. Férfi, nő egyaránt lehetett, már nem fontos más, csak a szobrász szinte önkénytelen formálási készsége, a plasztika plasztikussága; domborulatok az orrcsont mellett, az ujjcsontok közében. A szétlapított kézfej mulandó elevensége. Az agyag romlandó húsa.

Még nem szóltam a textíliák talányáról. Függyön alól, drapéria alól – mely gigantikus hatású is lehet – parányi agyagbabák potyognak ki (a művész korábbi korszakára emlékeztetve). Kézfejtorzók, göcsörtös, bütykös ujjak még anyagszerű emléke, már szinte teljesen elfogyott arcok véletlen agyagmaradványa egészül ki rongyos rongyokkal. Vajon a sívó homok őrizte meg ezeket – s rágta ki egyszerűsre? A kairói kopt múzeum kincseit juttatják eszünkbe – noha Thury Levente a Vértes vadonában talált rá arra a fehér, sárga, vörös és fekete homokra, amellyel e textíliák felületét érdesítette, színét szítálatlan kavicsal is csillámosította, visszaját nyers homok segítségével a képre ragasztotta.

A drapériák elmaradhatatlan hátterei, előterei is erőterei a gólemeknek, akiknek felismerhetetlen és megismerhetetlen arcmását a művész mintha egyszerűen csak ráengedte volna tenyeréből a vászonra.

„Egyszerűen”? További egyszerűsödési tendenciát is felfedezni vélek. A kézfej helyenként már csak fél kézfej. Két ujj. Az arcok már csak orcák. Akad ilyen mű is: egy ujjon gondolkodó áll. Az arc lassan már annyira sem egyértelműen arc, mint eddig volt – egy keretre fektetett fej akár egy keretbe kapaszkodó lábfej is lehet. A minden mozog és minden relatív élményében van részünk, s közben még azt is tisztázhatjuk magunkkal, ilyen vagy ehhez hasonló képzetünk voltak-e a gólem(ek)ről, s félünk-e a gólemtől?

Nem. Igen.

Böhönye: Az elő Gólem cserepei

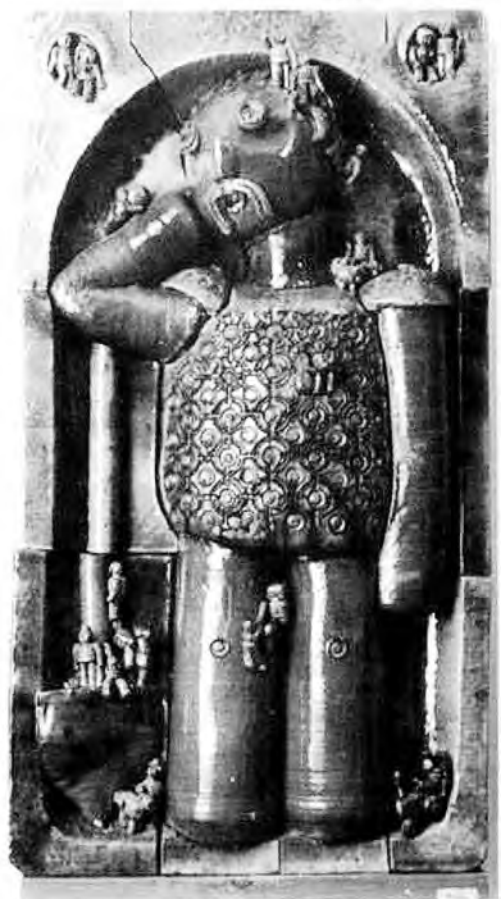
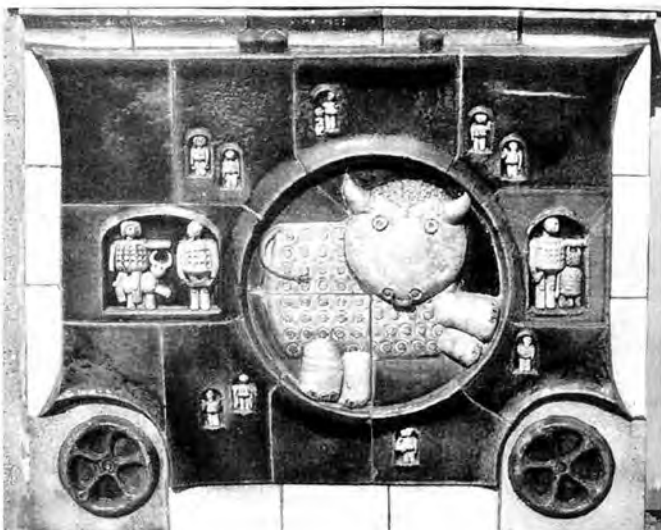
Életfa kiállítás (Berkeley), Daat

Tekercstartók

Holdjáró Gólem

Százhalombattai óvodai falikép

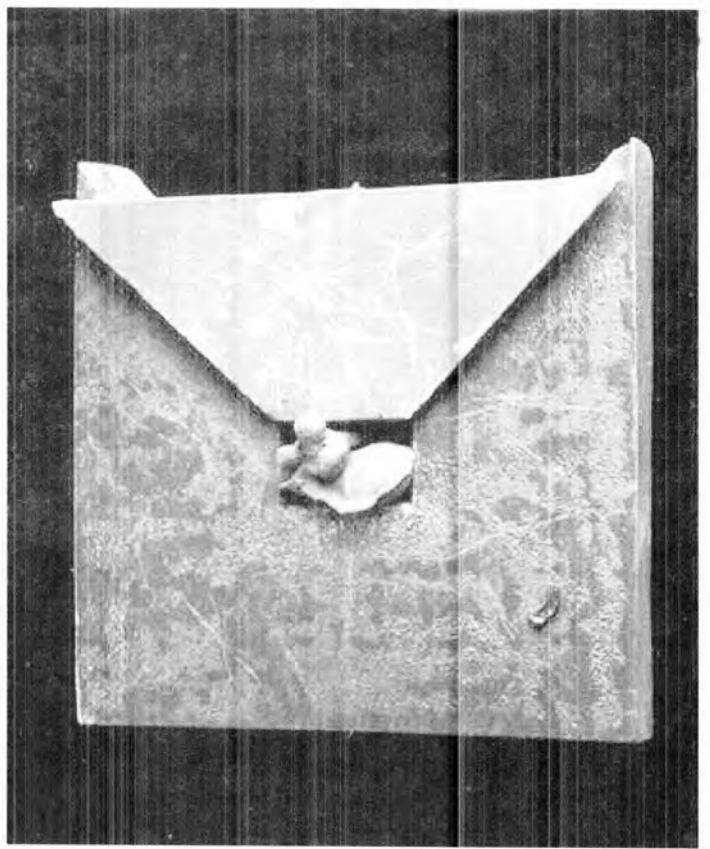
1

2

Panelka sorozat

Panelka a repülő felhőn

Életfa kiállítás (Berkeley)

